

● IZ DRUŠTVA SOCIALNIH DELAVCEV

Socialno delo v zaostrenih gospodarskih razmerah

V času težkih gospodarskih razmer postaja problem tehnoloških viškov vedno bolj prisoten tudi pri delu socialnih delavcev, bodisi pri pripravljanju programov bodisi pri konkretnih razporeditvah, prekvalifikacijah, iskanju drugih zaposlitev. Pred kratkim so se socialni delavci v okviru društva socialnih delavcev občine Ljubljana Moste-Polje soočili s problemom ukinitve delovnega mesta socialnega delavca v eni od močanskih delovnih organizacij. Omenjeni pojav je vzbudil socialne delavce, da ob sodelovanju tudi drugih družbenih dejavnikov, ki pripravljajo in izvajajo programe socialnega varstva, strokovno podkrepijo potrebo po socialnem delu v organizacijah združenega dela.

Konec meseca junija je Društvo socialnih delavcev Ljubljana Moste-Polje sklicalo razširjeno sejo o problemu socialnega dela v zaostrenih gospodarskih razmerah. Seje so se udeležili tudi predstavniki republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo, Višje šole za socialne delavce v Ljubljani, občinskega sindikata in centra za socialno delo.

Vloga socialnih delavcev v posameznih organizacijah združenega dela v občini je zelo različna. Odvisna je predvsem od odnosa vodilne strukture do socialne varno-

sti delavcev, družbenega standarda, življenjskih in delovnih pogojev zaposlenih delavcev, ipd. Pogosto so socialni delavci v organizacijah združenega dela izločeni iz tokov, ki kreirajo življenje v delovnih organizacijah, njihovo delo je razvrednoteno v primerjavi z drugimi strokovnimi delavci, delovni pogoji pa neustrezni načinu dela z ljudmi.

Predsednica občinskega sindikata tov. Marija Fedran je menila, da je vloga socialnih delavcev tesno povezana z vlogo sindikata v delovnih organizacijah in posredno

tudi na občinski ravni. Pomembno vlogo ima strokovni delavec pri preventivnem delu na področju socialne varnosti delavcev. Za razliko od zahodnega sveta, kjer je socialno delo zelo cenjeno in vključeno v visoke strokovne raziskave, je pri nas prepuščeno stroki s premajhno družbeno veljavo. Zaostrene gospodarske in politične razmere, zmanjšanje individualnega in družbenega standarda, večanje brezposelnosti med mladimi, ustvarjanje tehnoloških viškov in kriza družine dajejo veliko možnosti za poglobljene analize ob konkretnem strokovnem delu. Ker se v gospodarstvu daje prednost predvsem ekonomskim rezultatom gospodarjenja in dejavnostim, ki te rezultate lahko interpretirajo, obstaja bojazen, da bomo ob tem pozabili na človeka in zanemarili dejstvo, da je le zdrav in zadovoljen človek lahko motiviran za uspešno delo. Stroke, ki se ukvarjajo z ljudmi, bi morale v procesu prenove gospo-

darstva imeti bolj pozitivno vlogo, kot jo imajo.

Udeleženci seje so menili, da bi morale delovne organizacije v svoje programe razvoja vključiti celovito skrb za človeka in omogočiti višji nivo strokovnega dela z ljudmi. Potrebno bi bilo posvetiti večjo pozornost izobraževanju strokovnih delavcev – socialnih delavcev kot tudi vodilnih in vodstvenih delavcev s področja psihologije dela, varstva pri delu, socialne patologije in podobno, skrbeti za dosledno izvajanje načel etike socialnega dela, poskrbeti za družbeno uveljavljanje poklica tudi v novem zakonu o podjetjih.

Društvo socialnih delavcev Ljubljana Moste-Polje je sprejeta stališča razširjena seje o profesionalizaciji stroke socialnega dela v zaostrenih gospodarskih razmerah dalo v svoj program dela za leto 1989 kot primarno nalogo društva.

MIRANDA URH

● NAVTIČNA DELAVNICA HOČEVAR, HRUŠEVSKA 56

Lepotice morja so v naši Hrušici doma

Tudi če se posebej ne zanimate za nautični šport, se vam ob televizijskih posnetkih z regat globoko vtisnejo v spomin lepota in dinamičnost jadrnic, ki so več ali manj tiho hrepenenje vseh ljubiteljev vodnih širjav. Verjeli ali ne, kar lepo število teh elegantnih morskih lepotic je nastalo pri nas, pod pridnimi prsti dveh bratov v Hrušici.

To sta brata Tomaž in Ciril Hočevar, prvi diplomirani matematik in drugi diplomirani gradbenik. Leta 1984 sta pustila dobri službi in zavihala rokave po svoje.

Bilo je potrebno veliko poguma in samozavesti, da sta se lotila redkega nevsakdanjega posla – gradnje plovil. Nista imela primernih prostorov in ne orodij, imela pa sta mladost in notranjo strast za ustvarjanje. Hotela sta sama izdelati tisto, kar sta lahko dotle le občudovala. Še zlasti Tomaž je bil kot športni jadralca globoko zagnan v te elegantne vrhunske izdelke tuje izdelave. Lani je Tomaž opustil začeto delo, s čolni in ladjami se ukvarja le še Ciril, ki m. je na hitro natresel še druge podatke

o vsebini zanimive nautične delavnice Hočevar. Povedal mi je, da se je vse začelo pri njuni prvi jadrnici, ki sta jo iz poliestrskih smol zgradila sebi. Požela sta toliko zanimanja in ponudb, da sta se odločila za proizvodnjo.

Ta čas na našem morju pluje že nad 40 njunih tekmovalno-potovalnih jadrnic razreda H 800. Ciril pravi, da je na naših regatah nepremagljiva in da jadrnice tega tipa uspešno nastopajo tudi na velikih mednarodnih regatah. Na zadnji portoroški regati, ki je bila pred nekaj tedni, je v tem razredu gladko zmagal lastnik njune jadrnice iz Opatije. Jadrnice H 800 so izjemna tekmovalna regatna plovila. So značilni sredozemski tip

ladje z veliko prostora zunaj na krovu in manj pod njim. Za povprečne dopustnike je H 800 prehitra, moti pa jih tudi premajhna višina v notranjosti. Zato sta Tomaž in Ciril že razmišljala 9 metrski družinski ladji, nista pa se je lotila, ker so se stvari drugače zasukale. No, vsesplošna kriza in strahoviti padec kupne moči sta tudi v nautiki spremenila razmere.

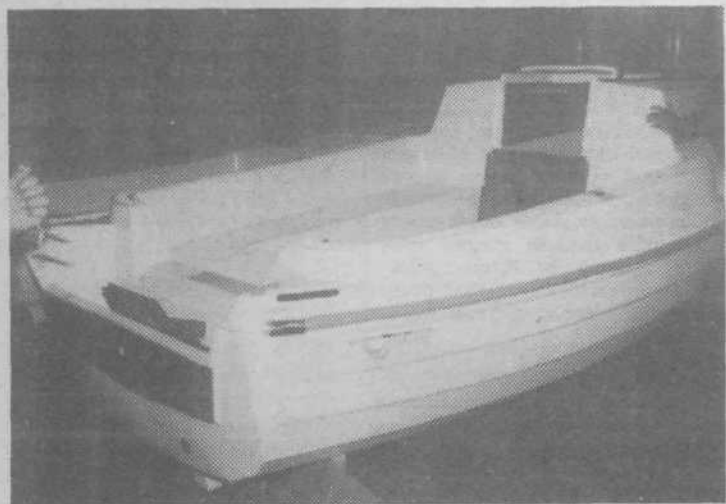
Tako kot slikovito pravi Ciril »tisti, ki so pred leti imeli denarja za 8 metrski jadrnjak, ga imajo zdaj komaj za gumenjak«. Tako se mora tem razmeram prilagajati tudi Ciril. Sedaj izdelovanje jadrnic vse bolj opušta in se specializira v izdelovanje modelov zanje. To je tisto, kar je pri proizvodnji plovil najzahtevnejše in Cirila najbolj vleče in delovno navdušuje. Lani je na primer vse leto delal model in kalup za 10-metrsko potovalno ladjo. To je bil svojevrsten izziv in doslej najzahtevnejši projekt delavnice nautičnih plovil Hočevar. Njegovi prostori so bili pre-

majhni, najel si je prostore v črnuški industrijski coni. »V Jugoslaviji preprosto ni take modelarske delavnice, le Elan bi lahko kaj podobnega naredil,« se zadovoljen pohvali Ciril. Model in kalup je delal za mlado delovno organizacijo Adria iz Labina, ki se je pred nekaj leti s sijajnim pristopom in celovito svetovalno pomočjo priznanega projektanta Jakopina in drugih slovenskih strokovnjakov lotila proizvodnje nautičnih plovil po naj sodobnejših postopkih.

Tudi modela za čolna Adria 500 in Adria 400, s katerimi je mlada Adria začela, sta bila izdelana v Hrušici. Lani je bila na Zagrebškem velesejmu Adria 500 izbrana za ladjo leta in je dobila med razstavljenimi prvo nagrado. Vendar je kljub velikemu razmahu nautičnega turizma pošla »sapa« tudi delovni organizaciji Adria, ki je morala upočasniti proizvodnjo, podobno tudi Elan. Treba se bo pač nekako pretolči do boljših časov.

Izdelava modela za kasnejši kalup jadrnice Adria 500. S kalupom je mogoče kvalitetno izdelati okrog 100 plovil, potem pa je za nadaljnjo proizvodnjo možno uporabiti tudi prvi »odlitek«, ki ga po običaju skrbno shranijo.

Končna podoba Adrie 500

● POVABILO K VEČLETNI AKCIJSKI RAZISKAVI

Kolektivno lastništvo družbenega kapitala

S prehodom na podjetništvo postaja aktualno tudi vprašanje učinkovitejšega gospodarjenja v družbenih podjetjih – nasproti zasebnim in mešanim podjetjem. Tudi v njih naj bi se, kot predlaga dr. Gojko Stanič, uveljavila neka oblika delničarstva, tako imenovano notranje vlagateljstvo zaposlenih, oziroma drugače povedano: kolektivno lastništvo (doslej anonimnega) družbenega kapitala:

Tu je več možnih pristopov. Za vlaganje rizičnega kapitala je sprejemljivo pravilo ena delnica – en glas (vsakemu zaposlenemu po en glas). Lahko pa se tudi za to področje uveljavi načelo, da ima delavec toliko glasovalske (upravljalске) moči, kolikor znaša njegov osebni dohodek (oziroma prispevek podjetju).

Stanič s sodelavci je že razvil splošni model statuta družbenega podjetja, ki je bil deležen spodbudnih recenzij, sedaj pa se lotevajo še večletne akcijske raziskave s povsem praktičnimi aplikacijami. V projekt so – proti plačilu 3 milijonov dinarjev, toliko stane »vstopnica« – vabljeni vse organizacije, ki jih takšno sodelovanje zanima.

Pri založbi Domus je predviden tudi izid knjige s teoretičnimi razlagami in konkretnim modelom z različnimi variantnimi rešitvami. Na tej strokovni podlagi bodo, kot meni dr. Stanič, podjetja sama zlahka izdelala svoje interne statute.

Teoretično gledano se dr. Stanič zavzema za uvedbo »podružljene kapitalizma«, ki bi – po njegovem mnenju edini – lahko obvaroval družbeni sektor pred klavnim podjetniškim propadom. Prva nevarnost, ki jo z uveljavitvijo novega modela lahko preprečimo, je že pred durmi: odziv sposobnih strokovnjakov iz družbenega v zasebni sektor, ki naj bi ga že kmalu podprli tuji sovlagatelji in soupravljalci.

Zamisel je naslednja: po odlokih republiških in občinskih skupščin naj bi se družbeni poslovni sklad v celoti ali vsaj deloma prenesel na individualne kapitalске račune zaposlenih delavcev, oziroma bi se razdelil v obliki delnic. S tem bi se pri vseh, še zlasti pa pri vodilnih kadrih, vlagateljih sorazmerno večjega delničarskega deleža, močno povečala odgovornost za dosežene poslovne rezultate. Zato bi moral novelirani zakon o podjetjih izrecno spodbuditi tudi to, notranjevlagateljsko obliko delničarstva in zanj določiti primerne davčne olajšave.

Po predlogu prof. dr. Mirana Mihelčiča, najozjega Staničevega sodelavca pri projektu, bi morali delavcem delničarsko ovrednotiti tudi njihovo minulo delo. Metodologijo bo še potrebno dognati.

Predlagani model statuta je po mnenju nosilcev raziskave – poleg Staniča in Mihelčiča tudi pravnik Naceta Pavlina – primeren tako za družbena podjetja z delnicami, kot tudi za mešana podjetja z »vladavino« notranjih vlagateljev po vsej Jugoslaviji. Na temeljnem načelu kolektivnega kapitalnega lastništva pa bi se prav tako lahko organizirala monopolna podjetja v državni lasti. Sicer pa bi bil to najprimernejši način usmerjanja vseh občanov k varčevanju in investiranju njihovih prihrankov v rizični kapital.

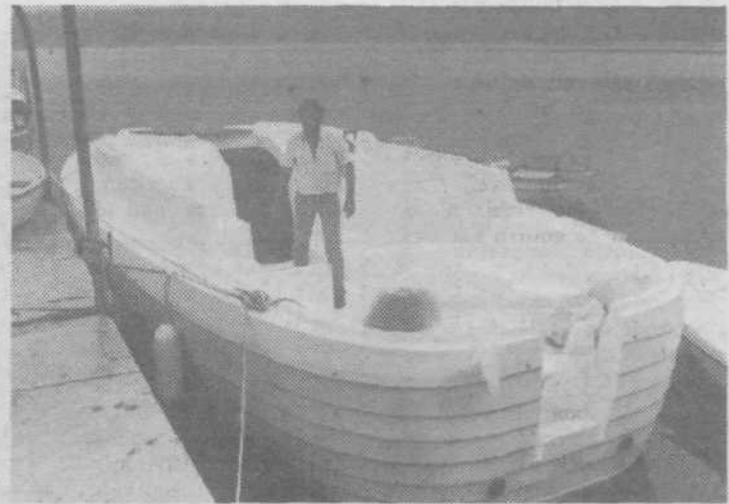
IGOR ŽUŽEK

Ciril si v prihodnje želi ustvarjati prototipe, v kvaliteti se je že preizkusil in polno potrdil. To dobro ve tudi naš osrednji projektant nautičnih plovil Jakopin.

Ubrati si bo moral svojo pot in si trg poiskati sam. Sas v Zadru, na primer, namerava izdelovati dva-

najstmetrski jadrnjak. Cirila že srbijo prsti. Nov izziv mu je z vsemi dvanajstimi metri že zlezal pod kožo. Najeti bi si moral dovolj veliko halo ali hangar... pa še... Ciril že razmišlja in v mislih udejavnja nov projekt, ker pač ne more iz svoje kože.

S. G.

Adria 1000, največji projekt, narejen v delavnici Hočevar pri prvem preizkusu plovnosti

● OB TEDNU OTROKA

Naš vpliv na otroka

- Otrok, ki doživlja neprijazno obnašanje, bo postal prepirljiv.
- Otrok, ki doživlja, da se zanj ne menijo, bo postal samotarski.
- Otrok, ki doživlja kritiziranje, bo rad obsojal.
- Otrok, ki ga pogosto karajo, ne opaža, da ga imajo radi.
- Otrok, ki doživlja osramočenje, se bo začel samega sebe sramovati.
- Otrok, ki se mu posmehuje, se bo zaprl vase.
- Otrok, ki nima bratov in sester, ne ve, kaj je bratovska in sestrška ljubezen.

- Otrok, ki doživlja strpnost, bo znal potrpeti z drugimi.
- Otrok, ki mu dajejo pogum, bo imel zaupanje v samega sebe.
- Otrok, ki doživlja pohvalo, bo znal opaziti in ceniti to, kar je dobro.
- Otrok, ki doživlja poštenje, bo znal biti pravičen in vesten.
- Otrok, ki živi v gotovosti, bo rad zaupal.
- Otrok, ki doživlja odobravanje, bo znal biti sam s seboj zadovoljen.
- Otrok, s katerim se pogovarjajo, se bo naučil misliti in pogovarjati.
- Otrok, ki doživlja, da se imajo starši radi, bo spoznal, da je družina skupnost ljubezni.
- Otrok, ki doživlja prijateljstvo in ki je sprejet, bo znal odkrivati ljubezen v svetu.